

УДК 374

В. М. ГРИНЬОВА

Харківський національний економічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МЕНЕДЖМЕНТУ В ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Наукові праці МАУП, 2011, вип. 3(30), с. 167–169

На основі концептуальних положень розвитку економічної освіти досліджено менеджмент навчального процесу ВНЗ в умовах підвищення ролі освіти і науки в розбудові суспільства на базі економіки знань. Поглибленому викладенню сприяють життєві та професійні компетенції менеджерів.

У сучасних умовах стратегічна мета України полягає в розбудові нашого суспільства, переході до інноваційного розвитку економіки, здатної підвищувати життєвий рівень народу на засадах економіки знань. Це зумовлює необхідність цілеспрямованого розвитку вищої освіти, що спроможна створювати засади для накопичення знань з метою їх використання як ресурс розвитку соціально орієнтованої економіки.

Згідно з концепцією розвитку Харківського національного економічного університету [3], яка побудована з урахуванням концепції розвитку економічної освіти України [4], головною метою підготовки випускників університету є формування творчої особистості, професіонала, здатного здійснювати науково-практичну роботу в суспільно-економічній діяльності. При цьому впереджальним слід вважати розвиток науки, проведення наукових досліджень викладачами, аспірантами, студентами.

Зміст вищої освіти базується на вимогах, які обумовлені цілями та потребами суспільства до системи знань, умінь, навичок, професійних якостей до майбутнього фахівця з урахуван-

ням перспектив розвитку науки, техніки, сучасних технологій та культури. Він являє собою науково обґрунтований навчальний матеріал, засвоєння якого забезпечує здобуття вищої освіти згідно з певним освітньо-кваліфікаційним рівнем (бакалавр, магістр). [2]. Важливого значення набуває формування професійних компетенцій, фрагмент яких до фахівців з напряму підготовки “Менеджмент” у галузі знань “Менеджмент і адміністрування” наведено в таблиці. Причому перелік та формулювання таких компетенцій необхідно узгоджувати з Дублінським дискриптором, Європейською кваліфікаційною рамкою та Українською національною кваліфікаційною рамкою.

У зв’язку зі зростанням ролі освіти постає завдання формування концептуальних положень розвитку економічної освіти, до яких слід віднести: формулювання стратегічної мети підготовки фахівців відповідного рівня, обґрунтування принципів (безперервність, системність, систематичність освіти, єдність фундаментальності та фаховості освіти, гнучкість тощо) [3].

Професійні компетенції фахівців з менеджменту

Компетенції	Зміст компетенції
1. Життєві компетенції	1.1. Здатність знаходити та аналізувати інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень 1.2. Здатність до прийняття стратегічних рішень в умовах навколишньої ситуації 1.3. Здатність до підвищення кваліфікаційного рівня шляхом самоосвіти 1.4. Здатність до своєчасного та самостійного виконання конкретних завдань 1.5. Здатність безконфліктного вирішення дискусійних питань
2. Професійні компетенції <i>Компетенції з аналізу та планування</i>	2.1. Вміння аналізувати існуючі тенденції макро- та мікроекономічних показників, оцінювати їх вплив на діяльність підприємства 2.2. Вміння формулювати стратегію та тактику діяльності підприємства, програми соціально-економічного розвитку регіону з урахуванням впливу зовнішніх та внутрішніх факторів 2.3. Вміння прогнозувати зміни основних макро- та мікроекономічних показників з метою своєчасного коригування діяльності підприємства 2.4. Вміти складати та аналізувати операційні, поточні, перспективні плани роботи підрозділу підприємства
<i>Організаційні компетенції</i>	2.5. Вміння організувати ефективний відбір кандидатів на вакантні робочі місця 2.6. Вміння організувати професійну адаптацію новоприйнятих працівників 2.7. Вміння організувати навчання та підвищення кваліфікації працівників на підставі проведення об'єктивної оцінки їхніх професійних якостей, вмінь та навичок 2.8. Вміння розробляти раціональні пропозиції щодо оптимізації існуючої організаційної структури підприємства 2.9. Вміти організувати роботу підрозділу підприємства у часі та просторі з використанням операційних стратегій розвитку 2.10. Вміти організувати діяльність основних, обслуговуючих, допоміжних господарств підприємства
<i>Управлінські компетенції</i>	2.11. Вміння приймати управлінські рішення в умовах обмеженості ресурсів та організувати їх ефективну реалізацію 2.12. Вміння ефективно розподіляти обов'язки та функції між працівниками відповідно до їхнього професійного рівня 2.13. Вміння знаходити резерви підвищення продуктивності праці робітників
<i>Виконавчі компетенції</i>	2.14. Вміння виконувати професійні обов'язки відповідно до чинного законодавства та з урахуванням змін, що відбуваються 2.15. Вміння своєчасно виявляти відхилення показників діяльності від запланованих, аналізувати причини та вносити відповідні корективи
<i>Інформаційні компетенції</i>	2.16. Володіння комп'ютерною технікою та основними комп'ютерними програмами, необхідними для ефективного виконання управлінських функцій

Серед економічних спеціальностей значна увага відводиться підготовці фахівців у галузі знань “Менеджмент і адміністрування” з наряду підготовки “Менеджмент”. Такі фахівці мають забезпечувати ефективну фінансово-господарську діяльність, раціональне використання всіх видів ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових) на промислових підприємствах з урахуванням діяльнісного та компетентнісного підходів.

Аналіз компетенцій бакалавра та магістра з менеджменту дає можливість визначати систему знань, необхідних для їхнього формування, і подавати її у вигляді переліку навчальних дисциплін як нормативної, так і варіативної частин.

Підготовка фахівців з менеджменту здійснюється за структурно-логічною схемою, що базується на Галузевому стандарті вищої освіти України, а саме освітньо-професійній програмі підго-

товки бакалавра та магістра, і включає вивчення навчальних дисциплін: державне та регіональне управління, менеджмент (теорія організації, самоменеджмент, управління персоналом тощо), фінанси, гроші та кредит, економіка підприємства, маркетинг, логістика, зовнішньоекономічна діяльність, стратегічний менеджмент, інноваційний менеджмент, інвестиційний менеджмент тощо.

Зміст освітньо-професійної програми поділяється на три цикли: гуманітарна підготовка, природничо-наукова і загальноекономічна підготовка, професійна і практична підготовка.

Організація навчального процесу має передбачати виконання програм навчальних дисциплін у повному обсязі, причому обов'язковим є наявність сучасного матеріально-технічного оснащення лабораторій та кабінетів, які придатні для проведення тренінгів.

Література

1. Збірник нормативно-правових актів діяльності університету: Практик. посіб. — Вип. 1. / Уклад. М. В. Афанасьєв; Кер. проекту В. С. Пономаренко. — Х.: Вид.-во ХНЕУ, 2005. — 468 с.
2. Концептуальні засади розвитку Харківського національного економічного університету / Уклад.: О. М. Тридід, В. М. Гриньова, Ю. М. Великий, М. В. Афанасьєв та ін.; Наук. кер. В. С. Пономаренко. — Харків: Вид.-во ХНЕУ, 2007. — 20 с.
3. Концепція розвитку економічної освіти України // Освіта України. — №6. — К.: 2004.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця повинна відображати цілі освітньої та професійної підготовки, узагальнюючи зміст освіти та визначати його місце у структурі підприємств (організацій), вимоги до його компетентності, важливих особистісних та професійних якостей.

Образовательно-квалификационная характеристика специалиста должна отражать цели образовательной и профессиональной подготовки, обобщая содержание образования и определяя его место в структуре предприятия (организации), требования к его компетентности, важнейших личностных и профессиональных качеств.

Educational and qualification characteristics of specialists have to effect the purposes of education and qualification preparation, the content of education and placing it in the enterprise structure, demanders to competentions, personal and professional qualities.

Надійшла 21 квітня 2011 р.